

Melinda

Asterin nimiauktoriteetit ja Melinda

Talonmies-Extra-tuokio 3.10.2019

Minttu Hurme

- Asterin käyttö eri järjestelmissä: Aleph, Aurora, Koha, Alma, muut
- Melinda- ja Asteri-tietueiden väliset linkkaukset
- Caretaker
- Asterin kehityskohteita

Asteri eri järjestelmissä

Asterin käyttö eri järjestelmissä - Aleph

- Melinda ja Asteri ovat samassa Alephissa, joten Alephissa Asterin toiminnot ovat laajimmin käytettävissä

Nimimuotojen poiminta Asterista bib-tietueisiin

- ***Search Field Headings of Other Base* (*Ctrl-F3*)**
- Ohje Melinda-wikissä:
<https://www.kivi.fi/display/melinda/Alephin+otsikkomuotohaut>

Linkkaus Melindan indekseissä

- Aleph linkittää bibliografiset ja auktoriteettitietueet toisiinsa <nimimuoto + \$0 -osakenttä> -yhdistelmän perusteella
- Linkatun tietueen indeksoituessa lisätään sekä selaus- että sanahakuindekseihin haettavaksi myös auktoriteettitietueen viittausmuodot

Asterin tietueiden tarkastelu ja käsittely

- Auktoriteettitietueet ovat nähtävissä kaikilla Melinda-kuvailijoilla Alephissa
- Auktoriteettitietueiden luominen ja päivittäminen vaatii erilliset Asteri-oikeudet:
 - käyttäjätunnustenhallintakäyttöliittymässä tasot Admin+Asteri (11) ja Luettelointi + Asteri (41)
 - oikeuksien asettaminen käyttäjälle onnistuu, jos organisaatiolle on melinda-tuessa annettu mahdollisuus tuottaa Asteri-tietueita

Asterin käyttö eri järjestelmissä - Aurora

- Asterin nimimuotojen ja Asteri-ID:n poiminta bibliografisiin tietueisiin Auroran kuvailutyökalun poimintatoiminnolla
 - yhteisöt Finto-rajapinnasta
 - henkilöt Asterista SRU:lla
- henkilöiden nimimuotojen poiminta käytössä vain Melinda-kirjastoilla
- Ohje Axiellin wikissä:
http://fi.aurorawiki.axiell.com/wiki/index.php/Melinda-toiminnallisuus#Auktorisoitujen_hakumuotojen_k.C3.A4ytt.C3.B6

Asterin käyttö eri järjestelmissä - Koha

- Voyagerista Kohaan siirtyneet kirjastot tekevät kuvailunsa Alephilla, joten myös Asterin käyttö Alephissa kuten ennenkin
 - Kohan auktoriteettitoiminnallisuudet eivät ole käytössä
- Koha-Suomi -kirjastoilla ei ole toistaiseksi käytössä Asteri-ominaisuuksia, mutta ne (ja Finto-poiminta) ovat suunnitelmassa

Asterin käyttö eri järjestelmissä - Alma

- Alman järjestelmätoimittajan tukemassa ratkaisussa Asterin tietueet haravoidaan Alman pilvipalveluun, ja ovat sieltä käytettävissä Almassa
- Ajantasaisuus riippuu Alman päästä - kuinka usein haravointi tehdään?
 - Asterin päässä OAI-PMH mahdollistaa melko nopean päivittymisen

Asterin käyttö eri järjestelmissä - muut

- Asteri-ID:t Melindasta poimituissa tietueissa
- Suomalaiset yhteisönimet (eli Asterin yhteisöauktorit) käytettävissä Fintossa: <http://finto.fi/cn/fi/>

Asteri-tietueiden käsittely

- toistaiseksi ainoastaan Alephilla
- mahdollista samojen integraariorajapintojen (SRU, REST-kuvailurajapinta, OAI-PMH) kautta kuin muukin Melinda-käyttö, mutta vaatii paikallisen järjestelmän järjestelmätoimittajalta kehitystyötä

Tietuelinkkaukset

Melindan ja Asterin tietueiden väliset linkkaukset

- Melindan bibliografiset tietueet ja Asterin nimitietokannan toimijakuvailetietueet (auktoriteettitietueet) linkitetään toisiinsa Asteri-tunnisteiden perusteella.
- Dokumentaatiota löytyy Melinda-wikistä: <https://www.kiwi.fi/display/melinda/Linkit+Asterin+toimijakuvailuun>
- Kuvailua tehdessä tulee poimia bib-tietueeseen Asterista Asteri-tunnisteen sisältävä nimimuoto, jos se on mahdollista

Linkkiosakentät - Melinda

- linkitys toimijakirjauskenttien linkkiosakentässä **\$0**, jossa on **(FIN11)**-alkuinen Asterin nimitietokannan tietuetunniste
- käytössä kentissä **100, 110, 111, 700, 710, 711, 600, 610, 611**

1001	a Aho, Elisabet, d 1954- e kirjoittaja. 0 (FIN11)000039930
60014	a Aaltonen, Satu, d 1948-1993. 0 (FIN11)000039779 9 FENNI<KEEP>
7102	a Aapiset (yhtiö) 0 (FIN11)000000018
7112	a Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi. 0 (FIN11)000168673

- Älä poista linkkiosakenttiä Melindan tietueista!

Linkkiosakentän tunnisteiden muoto

- linkki Asterin nimitietokantaan on Alephissa muotoa **(FIN11)<asteri-tietueen-tietuenumero>**
- paikalliskannoissa ja muuten Alephin ulkopuolella on käytössä standardinmukainen, Asterin nimitietokannan ISIL-tunnuksella alkava muoto **(FI-ASTERI-N)<asteri-tietueen-tietuenumero>**
- Melinda-tietueita muualle poimittaessa **(FIN11)** prefiksi päivittyy automaattisesti muotoon **(FI-ASTERI-N)**, ja tietueita Melindaan tallentaessa tapahtuu toisinpäin

Tekijä-nimekekirjaukset

- Asteri-linkki tekijä-nimekekirjauksessa koskee vain tekijän osuutta, koska Asterissa ei ole (vielä) teos- tai ekspressiokuvailuja

70012	i Sisältää (teos): a Jotuni, Maria, d 1880-1943, e kirjoittaja. t Evakuoidut. 0 (FIN11)000045809
70012	i Sisältää (teos): a Jotuni, Maria, d 1880-1943, e kirjoittaja. t Palvelustytön romaani. 0 (FIN11)000045809

- Kuinka toimitaan, kun saadaan tekijä-nimekekirjaus - auktoriteetit Violasta Asteriin? - suunnitteluprosessissa, tunniste tulee jokatapauksessa olemaan eri (**FIN13**)

Bib-linkkaus / migraatioajo

- päivitysajo, jossa Melindan, Asterin ja Voyager-Fennican tietueisiin lisättiin syksyllä 2017:
 - \$0 –osakenttien Asteri-linkkaukset, sekä
 - tekijöiden syntymä- ja kuolinvuositietoja tekijäkenttien \$d-osakenttiin
- samaa ajoa vuoden 2019 aikana ajettu osittain Melindan, Asterin ja Voyager-Violan välillä
 - tehdään loppuun mahdollisimman pian
- linkkaus on tehty Fennican ja Violan linkkausten perusteella – linkit on lisätty vain niihin tietueisiin, joille löytyy vastintietue Fennicasta/Violasta

Linkkauksen tulevaisuusnäkymiä

- Teos/ekspressio -kuvailu / tekijä-nimeke -kirjaukset:
 - Toimijoiden linkkaus
 - Bibbiien linkkaus
- Toimijoiden linkkaus myös muihin vanhoihin bibbeihin askeleittain
- aineistosiirtojen ja erätuontien yhteydessä ajettava linkkaus

Caretaker

Caretaker

- Melindassa ja Asterissa pyörii taustalla **Caretaker**iksi nimetty ohjelmisto, joka ylläpitää ohjeellisia nimimuotoja
- kun ohjeellista nimimuotoa päivitetään toimijakuvailutietueessa, Caretaker päivittää sen kaikkiin kyseiseen toimijakuvailutietueeseen linkattuihin tietueisiin (sekä bibliografisiin, että muihin toimijakuvailutietueisiin)
- Caretaker voisi tarkistaa myös bibliografisen tietueen kun se tallennetaan, mutta tämä aiheutti hankaluuksia tietueiden tallennuksissa, joten ominaisuus ei ole päällä

Caretakerin toiminta

- Kun auktoriteettitietue tallennetaan Asterissa, Caretaker tarkistaa kaikki siihen \$0-osakentällä linkatut Melindan bib-tietueet ja Asterin auktoriteettitietueet, ja päivittää niiden nimimuodot vastaamaan päivitetyn auktoriteettitietueen nimimuotoa
- Tämä tapahtuu välittömästi auktoriteettitietueen päivityksen jälkeen - jos jokin linkattu tietue ei päivity kyseessä on tod. näk. jonkinlainen virhetilanne

Caretaker ja välimerkitys

- Caretaker pyrkii päivittämään tietueeseen myös oikean välimerkityksen

Caretaker tekemien päivitysten replikoituminen

- Paikalliskantoihin, joissa ei ole luetteloijatunnusrajoituksia replikoinnissa, Caretakerin tekemät päivitykset replikoituvat siinä missä muutkin
- Mahdollisuus myös toiminnallisuuteen, jossa Caretakerin päivittäessä tietueen, sen paikalliskannan vastintietueesta päivitetään \$0 -osakentällä Asteriin linkattujen kenttien nimimuodot vastaamaan Asterissa olevia nimimuotoja

Tulevaisuutta

- aloitetaan Violan tekijä-nimeke- ja yhtenäistetty nimeke - auktoriteeteilla
 - aluksi nimimuodot ja tunnisteet poimittavissa Asterista
 - linkkaus
 - Caretaker
- laajentuminen - miten ja milloin, suunniteltava

Monikielisyys

- Asteri on tällä hetkellä suomenkielinen
- Halutaan ruotsinkieliset nimimuodot mukaan
 - mahdollisesti myös englanti?
- Kuinka toteutetaan ?

Melinda

Kiitos!

melinda-posti(at)helsinki.fi

Melinda-wiki: <https://www.kiwi.fi/display/melinda>